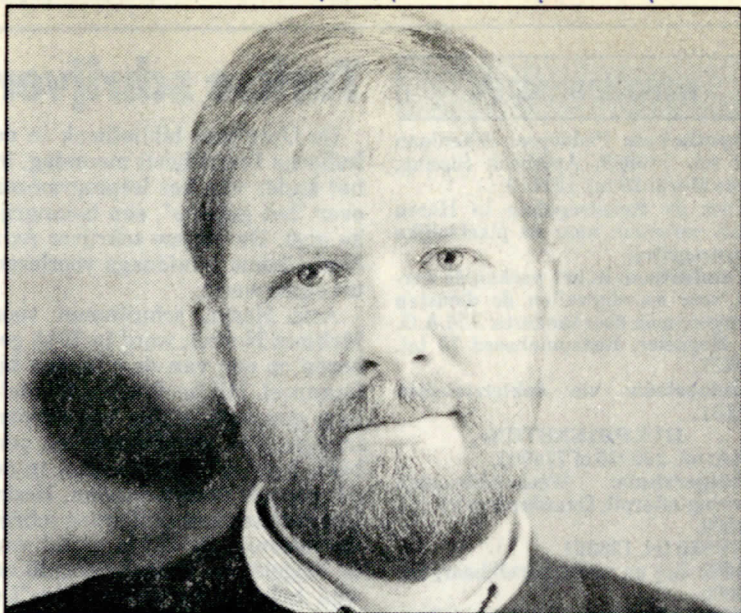

Van 'bozzem' tot 'schötteldoek'

MuHN 19-1-91

GRONINGEN/ASSEN - De Groninger taalwetenschapper en streektaalfunctionaris dr. Siemon Reker kan tevreden zijn. Zijn inspanningen om de mooiste Groninger en Drentse dialectwoorden te vergaren, werden een klein jaar terug reeds beloond, 16 maart wordt de kroon op het werk gezet. Tijdens de Nederlandse Dialectendag in Den Bosch verschijnen de Groninger en Drentse hitlijsten van mooie én typische woorden in boekvorm. In Het Dialectenboek, wel te verstaan, dat een welluidende Limburgs-Noordelijke ondertitel draagt: Kroesels op de bozzem. 'Kroesels' (= kruisbessen) bereikte de eerste plaats in de Limburgse top-10, 'bozzem' (= schoorsteenmantel) werd nummer 2 in Groningen en nummer 7 in Drenthe.

■ Streektaalfunctionaris Siemon Reker

De jacht op onze dialecttoppers - "Woorden met een emotionele waarde, waar we wat mee hebben, die we niet willen missen" - was voor Reker een bloedserieuze zaak, met wetenschappelijke waarde. Onder de vleugels van het Nedersaksisch Instituut van de Groninger universiteit is hij druk in de weer met het Gronings. Over vier, vijf jaar hoopt Reker een gebruiksvriendelijke Groninger Grammatica te presenteren.

Precies een jaar geleden deed Reker (onder meer via deze krant) een beroep op Groningers en Drenten om hun dialectgebruik eens door te spitten, te neinde de meest kenmerkende exemplaren der woordenschat op te diepen. Uit Groningen kreeg hij ruim 2100 woorden binnen, uit Drenthe ongeveer de helft minder. Al met al meer dan voldoende om met gezag de hitlijsten op te maken. De Gro-

ninger winnaar werd 'eelsk' (= aanstellerig), 'hupzelen' (= bretels) werd de Drentse lijstaanvoerder.

Het vervolg van de Groninger lijst luidt: 2 bozzem (schoorsteenmantel), 3 hozevörrels (sokken, kousevoeten), 4 hemmeln, aan-, op- (opruimen), 5 en 6, ex aequo, fiebelekwinten (fratsen) en graimen (morsen), 7 en 8 aibels (zeer, erg) en (om)diedeldaantjen (flierefluiten), 9 t/m 12 beune(n) (zolder), scheuvels (schaatsen), slaif (lepel) en hupzelen (bretels). Na hupzelen gaat het in het Drentse voort met: 2 schötteldoek (vaatdoek), 3 brokkie(n) (boterham), 4 t/m 6 dolkies (straks), prugel (kleintje) en sleef (opscheplepel), 7 t/m 15 bossum (schoorsteenmantel), hoesie(n) (toilet), kladde (papieren zak), kopstubber (ragebol), krulekaore (kruiwagen), mieghummel (mier), spiende (kast), wiesboom (laad-

boom over lading hooi of koren) en zende (zeis).

Dat de dialecten in Nederland en België een warme belangstelling genieten, zal zaterdag 16 maart in Den Bosch blijken, verzekert Siemon Reker. De grote aantallen mensen die acief zijn binnen heemkundekringen en dialectverenigingen getuigen ervan.

Prof.dr. T. Hagen, dr. J. Berns en prof.dr. J. Tael-deman laten in Den Bosch hun wetenschappelijke licht over dialecten en standaardtaal schijnen, oud-voetballer/columnist Jan Mulder zal komiek verbanden leggen tussen Winschoten (zijn geboorteplaats), voetballen en dialect.

Wie de Dialectendag in de Brabanthallen in Den Bosch wil bijwonen, kan zich melden bij Siemon Reker, p/a Nedersaksisch Instituut, Oude Kijk in 't Jatstraat 26, 9712 EK Groningen.